

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАКАРПАТСЬКІ ФІЛОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

Випуск 29
Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з філологічних наук відповідно до Наказу МОН України від 09.02.2021 № 157 (додаток 4)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Зимомря І. М. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Голова редакційної ради:

Палінчак М. М. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародної політики, декан факультету міжнародних економічних відносин, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Члени редколегії:

Бідзіля Ю. М. – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вереш М. Т. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гвоздяк О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри німецької філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Голик С. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гжесяк Ян – д-р габ., професор Державної вищої професійної школи в Коніні, Конін, Польща

Девіцька А. І. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Добровольська О. Я. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології та перекладу, Національний транспортний університет

Мафтин Н. В. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української літератури, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Павлак Мірослав – д-р габ., професор, ректор, Державна вища професійна школа в Коніні, Конін, Польща

Печарський А. Я. – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка, Львівський національний університет імені Івана Франка

Попович Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри полікультурної освіти та перекладу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рогач Л. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Томенчук М. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Фабіан М. П. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Чендей Н. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Чик Д. Ч. – доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і методики їх викладання, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 9 від 12.05.2023 року.**

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23097-12927Р,
видане Державною реєстраційною службою України 10.01.2018 р.

*Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)*

Офіційний сайт видання: www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2663-4880 (print)
ISSN 2663-4899 (online)

© Ужгородський національний університет, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

УКРАЇНСЬКА МОВА

Артюмова О.І., Ушакова Н.В. ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ АКТИВНОЇ КОМУНІКАТИВНОСТІ У ФОРМАТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМЦІВ-ПОЧАТКІВЦІВ.....	9
Бичкова Т.С. РИСИ БОЙКІВСЬКОГО ГОВОРУ В ХІТАРСЬКОМУ РУКОПИСНОМУ ЗБІРНИКУ І ПОЛ. XVIII СТ. (ФОНЕТИЧНИЙ РІВЕНЬ).....	16
Близнюк К.Р., Терещенко О.В. КОНЦЕПТ МИР НА ТЛІ РОСІЙСЬКОЇ ІНВАЗІЇ В УКРАЇНУ.....	22
Горбань Г.М. ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ).....	27
Житар І.В., Красевська Г.П., Матвійчук Т.П. ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОПОВНЕННЯ ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	33
Заверющенко О.Л. НОМІНАЦІЇ ОБРАЗІВ СВІТОВОГО ДЕРЕВА ЯК КЛЮЧ ДО РОЗУМІННЯ ДАВНЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ.....	38
Запорожська Д.М. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА» В УКРАЇНСЬКИХ РОК-ПОЕЗІЯХ 2022 РОКУ.....	45
Івасюта М.І. «ЦІКАВЕ МОВОЗНАВСТВО» ЯК ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ.....	48
Ігнатська С.Є., Цюп'як І.К. МОВНА ЕКСПРЕСІВІЗАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА.....	53
Крупеньова Т.І. АНІМАЛІСТИЧНИЙ ДИСКУРС У КУЛЬТУРНО-КОНЦЕПТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНЦІВ.....	59
Лотоцька Н.Я., Мох Р.Н. СПЕЦИФІКА ІДІОЛЕКТУ МАРІЇ МАТІОС: СТАТИСТИЧНИЙ ПРОФІЛЬ.....	64
Максим'юк О.В., Струк І.М. ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ МОВИ ПЕРСОНАЖІВ У ТВОРАХ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.....	70
Малаш О.В. ІМ'Я ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ: НЕФІЛОЛОГІЧНІ ДИСКУСІЇ НА ФІЛОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ.....	75
Ментинська І.Б. АНАЛІТИЧНИЙ СПОСІБ ТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕРМІНІВ ЯК ТИП ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ НОМІНАЦІЇ.....	83
Мунтян О.О. КОЛЕКТИВНЕ ОБГОВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОБЛЕМ ЯК СКЛАДОВА ДІЛОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	89

РОЗДІЛ 2

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

Білик О.І., Шеверак І.Р. ЛЕКСИЧНІ ВІДТІНКИ КРАСИ: ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ Б'ЮТІ-БЛОГІВ.....	94
Бондар К.С. ПРОСОДІЯ ЯК ІДЕНТИФІКАТОР СОЦІОТЕРИТОРІАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ МОВЦЯ.....	99
Веремчук Е.О. ЕТИМОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОЕТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ CONSCIENCE.....	103
Navyriuk O.O., Borymska O.S. INFORMAL LANGUAGE IN OFFICIAL POLITICAL SPEECHES.....	108
Goloshchuk S.L. DEVELOPING LEARNER'S SPEAKING SKILLS IN AN ONLINE CLASSROOM.....	115
Devitska A.I. MODERN SEL TECHNIQUES IN AN EFL CLASSROOM.....	120
Дячук О.В., Онучак Л.В. КОМУНІКАТИВНО-КОГНІТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАДИСКУРСУ.....	124
Zhukovska A.V. VERBAL AND NON-VERBAL MARKERS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN FICTION: CASE STUDY OF <i>THE BOOK THIEF</i> BY MARKUS ZUSAK.....	128
Кармазіна Л.Л. КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНИХ МЕТАФОРІЧНИХ ІТ-ТЕРМІНІВ.....	133
Каценельсон Я.О., Кузнєцова І.В. АДАПТАЦІЯ ЯПОНСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ПРОСТОРІ.....	137

Качак Х.І. ОПОВІДНА ПЕРСПЕКТИВА У ЛІТЕРАТУРНОМУ РЕПОРТАЖІ “DAVON WAR NIE DIE REDE, DAS WAR NIE IM GESPRÄCH...” МАРТИНА ПОЛЛАКА.....	143
Кінтеро О.-Й. СОЦІАЛЬНО-СТАТУСНІ РОЛЬОВІ ІНВАНІАНТИ І ПОХІДНІ ВАРІАНТИ РОЛЕЙ ПЕРСОНАЖІВ В РОМАНІ «БУДЕНБРОКИ: ЗАНЕПАД ОДНІЄЇ РОДИНИ» У СТИЛІСТИЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ.....	149
Kondra O.V. РОЛЬ ЧИТАННЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	155
Котвицька В.А., Мельник О.М. ПРОДУКТИВНІ МОДЕЛІ ТЕРМІНОДЕРИВАЦІЇ У ПРЕДМЕТНІЙ СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ).....	160
Лесневська К.В., Ковальова К.О. АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	164
Лут К.А., Павленко М.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ СПРИЙНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ВІД ЙОГО МУЛЬТИМОДАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ КОМП'ЮТЕРНОМУ ДИСКУРСІ.....	168
 РОЗДІЛ 3 РОМАНСЬКІ МОВИ	
Гуз О.П. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ СЛІВ-ПАРАЗИТІВ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ.....	173
Zelena Iu.L. SEMANTIC ANALYSIS OF THE CONSTITUENT ELEMENTS OF THE SECONDARY PREDICATIVE COMPLEX <i>SN1 – SV (V – SN2 – X)</i>	177
Кабов А.В. ЛІНГВОПРАГМАТИКА, ПОЛІФОНІЯ ТА ПОРІВНЯННЯ ЧАСТОТНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМ МИНУЛОГО НЕДОКОНАНОГО СУБ'ЄКТИВНОГО СПОСОБУ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА -RA, -SE В ІСПАНСЬКІЙ ТА ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ ЗА 2022 РІК (НА МАТЕРІАЛІ CORPES XXI).....	182
Савицька Л.В., Безугла І.В. НАВЧАННЯ НОРМАМ ЛЕКСИЧНОЇ СПОЛУЧУВАНOSTІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	189
 РОЗДІЛ 4 ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО	
Vechko Ya.V. SEMANTIC DEVELOPMENT OF THE POLYSEMOUS LEXEME ENG. <i>FIRE</i> IN THE INTEGRAL STRUCTURE OF PHRASEOLOGICAL UNITS.....	193
Вербицька Л.О. МОВА ЯК СКЛАДОВА ІСНУВАННЯ КУЛЬТУРИ.....	198
Зайцева К.І., Хорошун О.О., Журкова О.Л. ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АНАЛІЗ МЕТАФОРИЧНИХ ВИРАЗІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	202
Колесник Г.О. ІМПЛІЦИТНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	211
 РОЗДІЛ 5 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО	
Борбенчук І.М., Данилюк А.С. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ Б. ДЖОНСОНА ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	216
Дем'янчук Ю.І., Степанюк М.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ОПЕРАЦІОНАЛІЗМУ В СИСТЕМІ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД.....	221
Дубовик Н.М., Вельма В.П. ПЕРЕКЛАД РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	225
Жулавська О.О. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ОЧУЖЕННЯ ШЛЯХОМ ВІДТВОРЕННЯ СИНЕСТЕЗІЙНИХ МЕТАФОРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ В АНГЛО-УКАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	230
Бойтор В.Ю., Есенова Е.Й., Калинич І.Й. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СЕМАНТИЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	238

Літкович Ю.В., Яценко Л.М., Яновець А.І. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	245
Міщенко Т.В., Лабута О.Г. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ І ЗАГОЛОВНИХ КОМПЛЕКСІВ.....	249
Нечай Н.В. ІНТЕРСЕМІОТИЧНЕ ПЕРЕКОДУВАННЯ ДРАМИ Е. ОЛБІ “THREE TALL WOMEN”.....	253

РОЗДІЛ 6

СТРУКТУРНА, ПРИКЛАДНА ТА МАТЕМАТИЧНА ЛІНГВІСТИКА

Малишева М.Г. ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ В ІСПАНСЬКОМОВНОМУ МЕРЕЖЕВому ДИСКУРСІ.....	258
---	-----

РОЗДІЛ 7

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Горболіс Л.М., Лисянська В.В. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ ХУДОЖНЬОГО МОДЕЛЮВАННЯ КУЛЬТУРИ СПРОТИВУ ГЕРОЇВ РОМАНУ «ТОЧКА НЕПОВЕРНЕННЯ» ДМИТРА ВЕРБИЧА.....	263
Івашина О.О. ПСИХОЛОГІЗМ У ТВОРЧОСТІ МАРІЇ МАТІОС: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ.....	269
Ковальчук Н.В. ВПЛИВ МАТЕРІ НА ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТАЛАНТУ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В ХУДОЖНІЙ БІОГРАФІЇ СТЕПАНА СКОКЛЮКА «ОЛЕНА ПЧІЛКА».....	275
Лаврусенко М.І. ОПОВІДАННЯ «ГРОЗИ НАД ТУРОВЦЕМ» ВОЛОДИМИРА ДАНИЛЕНКА В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	279
Ленська С.В. ЕКСПРЕСІОНІСТИЧНІСТЬ НОВЕЛИ В. СТЕФАНІКА «КАМІННИЙ ХРЕСТ» КРИЗЬ ПРИЗМУ СИНТАКСИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕКСТУ.....	284
Менсігов І.І. МОТИВИ ВОЛІ ТА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ ЯК КОНСТАНТИ ТВОРЧОСТІ ДМИТРА ПАВЛИЧКА.....	288

РОЗДІЛ 8

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Гальчук О.В. ТОПОСИ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА-ХУДОЖНИКА.....	293
---	-----

CONTENTS

SECTION 1**UKRAINIAN LANGUAGE**

Artomova O.I., Ushakova N.V. TO THE QUESTION OF THE ACTIVE COMMUNICATION REALIZATION PRINCIPLE IN THE FORMAT OF DISTANCE LEARNING.....	9
Bychkova T.S. THE FEATURES OF BOYKOS PATOIS IN THE KHITAR MANUSCRIPT COLLECTION OF THE EARLY 18TH CENTURY (PHONETIC LEVEL).....	16
Blyzniuk K.R., Tereshchenko O.V. THE CONCEPT OF PEACE ON THE BACKGROUND OF THE RUSSIAN INVASION INTO UKRAINE.....	22
Horban H.M. FORMATION OF THE LEXICAL STRUCTURE OF THE MODERN UKRAINIAN LANGUAGE (BASED ON PUBLIC RELATIONS MATERIALS).....	27
Zhytar I.V., Kraievska H.P., Matviichuk T.P. BORROWINGS AS A SOURCE OF REPLENISHMENT OF THE DOCUMENTATION TERMINOLOGY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE.....	33
Zaveriushchenko O.L. NOMINATIONS OF THE WORLD TREE IMAGES AS A KEY TO UNDERSTANDING OF THE ANCIENT UKRAINIAN WEDDING.....	38
Zaporozhska D.M. VERBALIZATION OF CONCEPT WAR IN UKRAINIAN ROCK-POETRY IN 2022.....	45
Ivasiuta M.I. “FASCINATING LINGUISTICS” AS AN ELECTIVE DISCIPLINE IN THE TRAINING SYSTEM OF “LANGUAGE AND LITERATURE TEACHERS”.....	48
Ihnatieva S.Ye., Tsiupiak I.K. LINGUISTIC EXPRESSIVENESS OF HRASEOLOGICAL UNITS IN VOLODYMYR VYNNYCHENKO’S FICTION.....	53
Krupenova T.I. ANIMALISTIC DISCOURSE IN THE CULTURAL AND CONCEPTUAL SPACE OF THE UKRAINIANS.....	59
Lototska N.Ya., Mokh R.N. THE SPECIFICITY OF MARIA MATIOS' IDIOLECT: A STATISTICAL PROFILE.....	64
Maksymiuk O.V., Struk I.M. NTELLECTUALIZATION OF THE CHARACTERS’ LANGUAGE IN THE WORKS OF OLGA KOBLYANSKA.....	70
Malash O.V. NAME AND IDENTITY: NON-PHILOLOGICAL DISCUSSIONS ABOUT PHILOLOGICAL ISSUES.....	75
Mentynska I.B. ANALYTICAL METHOD OF FORMATION COMPUTER TERMS AS A TYPE OF TERMINOLOGICAL NOMINATION.....	83
Muntian O.O. COLLECTIVE DISCUSSION OF PROFESSIONAL PROBLEMS AS A COMPONENT OF BUSINESS UKRAINIAN.....	89

SECTION 2**GERMANIC LANGUAGES**

Bilyk O.I., Sheverak I.R. LEXICAL NUANCES OF BEAUTY: GENDER FEATURES OF BEAUTY BLOGS.....	94
Bondar K.S. PROSODIC AS IDENTIFIER OF SOCIAL AND PROSODIC SPEAKER'S BELONGING.....	99
Veremchuk E.O. ETYMOLOGICAL PROFILE OF THE ENGLISH LANGUAGE ETHICAL CATEGORY CONSCIENCE.....	103
Havryliuk O.O., Borymska O.S. INFORMAL LANGUAGE IN OFFICIAL POLITICAL SPEECHES.....	108
Goloshchuk S.L. DEVELOPING LEARNER’S SPEAKING SKILLS IN AN ONLINE CLASSROOM.....	115
Devitska A.I. MODERN SEL TECHNIQUES IN AN EFL CLASSROOM.....	120
Diachuk O.V., Onuchak L.V. COMMUNICATIVE-COGNITIVE ASPECTS OF MEDIA DISCOURSE.....	124
Zhukovska A.V. VERBAL AND NON-VERBAL MARKERS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN FICTION: CASE STUDY OF <i>THE BOOK THIEF</i> BY MARKUS ZUSAK.....	128
Karmazina L.L. A COGNITIVE APPROACH TO STUDYING ENGLISH METAPHORICAL IT TERMS.....	133

Katsenelson Ya.O., Kuznietsova I.V. ADAPTATION OF JAPANESE BORROWINGS IN THE ENGLISH-SPEAKING SPACE	137
Kachak Kh.I. NARRATIVE PERSPECTIVE IN MARTIN POLLACK'S LITERARY REPORTAGE "DAVON WAR NIE DIE REDE, DAS WAR NIE IM GESPRÄCH..."	143
Kintero O.-Y. SOCIAL-ROLE INVARIANTS AND DERIVED VARIANTS OF CHARACTERS ROLES IN THE NOVEL "BUDDENNBROOKS: THE DECLINE OF A FAMILY" IN A STYLISTIC PERSPECTIVE	149
Kondra O.V. READING IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING.....	155
Kotvytska V.A., Melnyk O.M. PRODUCTIVE MODELS OF TERMINOLOGICAL DERIVATION IN THE SUBJECT FIELD OF ELECTRONIC DATA PROCESSING (BASED ON GERMAN LANGUAGE MATERIAL).....	160
Lesnevskaya K.V., Kovalova K.O. ASPECTS OF STUDYING ENGLISH LEGAL TERMINOLOGY.....	164
Lut K.A., Pavlenko M.V. THE DEPENDENCE OF THE PERCEPTION OF THE CONCEPT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON ITS MULTIMODAL REPRESENTATION IN ENGLISH COMPUTER DISCOURSE.....	168
SECTION 3	
ROMANIC LANGUAGES	
Huz O.P. SPECIFICS OF PARASITE WORDS USAGE IN MODERN FRENCH LANGUAGE.....	173
Zelena Iu.L. SEMANTIC ANALYSIS OF THE CONSTITUENT ELEMENTS OF THE SECONDARY PREDICATIVE COMPLEX <i>SN1 – SV (V – SN2 – X)</i>	177
Kabov A.V. THE LINGUOPRAGMATICS, POLYPHONY AND COMPARISON OF FREQUENCY OF USE OF THE SPANISH IMPERFECT SUBJUNCTIVE MOOD FORMS (-RA, -SE) IN SPANISH AND LATIN AMERICAN PRESS IN 2022 (ON THE MATERIAL OF THE CORPES XXI)	182
Savytska L.V., Bezuhla I.V. TEACHING THE NORMS OF LEXICAL COMPATIBILITY IN ENGLISH LESSONS.....	189
SECTION 4	
GENERAL LINGUISTICS	
Bechko Ya.V. SEMANTIC DEVELOPMENT OF THE POLYSEMOUS LEXEME ENG. <i>FIRE</i> IN THE INTEGRAL STRUCTURE OF PHRASEOLOGICAL UNITS.....	193
Verbytska L.O. LANGUAGE AS A COMPONENT OF THE EXISTENCE OF CULTURE.....	198
Zaitseva K.I., Khoroshun O.O., Zhurkova O.L. LINGUISTIC AND COGNITIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS IN ENGLISH AND UKRAINIAN.....	202
Kolesnyk H.O. IMPLICIT LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES BY NON-LINGUISTIC STUDENTS.....	211
SECTION 5	
TRANSLATION STUDIES	
Borbenchuk I.M., Danyliuk A.S. LINGUO-STYLISTIC FEATURES OF B. JOHNSON'S POLITICAL SPEECHES AND THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN.....	216
Demianchuk Yu.I., Stepaniuk M.V. IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF OPERATIONALISM IN THE AUTOMATED TRANSLATION SYSTEM: A PHILOSOPHICAL APPROACH.....	221
Dubovyk N.M., Velma V.P. TRANSLATION OF ADVERTISING TEXTS, PSYCHOLINGUISTIC ASPECT.....	225
Zhulavska O.O. IMPLEMENTATION OF THE FOREIGNIZING STRATEGY BY DINT OF THE SYNESTHETIC METAPHORIC MODELS RETENTION IN THE ENGLISH-UKRAINIAN FICTION TRANSLATIONS.....	230
Boitor V.Yu., Esenova E.I., Kalynych I.I. PROBLEMS OF TRANSLATION OF SEMANTIC NEOLOGISMS OF THE COVID-19 PANDEMIC.....	238
Litkovych Yu.V., Yatsenko L.M., Yanovets A.I. COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC FEATURES OF LEGAL DOCUMENT TRANSLATION.....	245

Mishchenko T.V., Labuta O.H. TRANSLATION STRATEGIES FOR ACHIEVING ADEQUACY OF TRANSLATION OF HEADLINES AND HEADLINE COMPLEXES.....	249
Nechai N.V. INTERSEMIOTIC RE-CODING OF E. ALBEE'S DRAMA "THREE TALL WOMEN".....	253

SECTION 6

STRUCTURAL, APPLIED, AND MATHEMATICAL LINGUISTICS

Malysheva M.H. GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING VERBAL AGGRESSION IN SPANISH-LANGUAGE SOCIAL NETWORK DISCOURSE.....	258
---	-----

SECTION 7

UKRAINIAN LITERATURE

Horbolis L.M., Lysianska V.V. INTERTEXTUALITY AS A MECHANISM OF ARTISTIC SIMULATION OF CULTURE RESISTANCE THE HEROES OF THE NOVEL "POINT OF NO RETURN" BY DMYTRA VERBYCH.....	263
Ivashyna O.O. PSYCHOLOGISM IN THE WORKS OF MARIA MATIOS: THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS.....	269
Kovalchuk N.V. MOTHER'S INFLUENCE ON DEVELOPMENT LESYA UKRAIINKA'S LITERARY TALENT IN STEPAN SKOKLYUK'S FICTIONALIZED BIOGRAPHY "OLENA PCHILKA".....	275
Lavrusenko M.I. SHORT STORY "THUNDERSTORMS OVER TUROVETS" BY VOLODYMYR DANYLENKO IN THE CONTEXT OF UKRAINIAN POSTCOLONIAL LITERATURE.....	279
Lenska S.V. EXPRESSIONISTIC OF V. STEFANYK'S SHORT STORY "STONE CROSS" THROUGH THE PRISM OF SYNTACTIC ORGANIZATION OF THE TEXT.....	284
Mensitov I.I. MOTIVES OF FREEDOM AND STATE BUILDING AS CONSTANTS OF DMYTRO PAVLYCHKO'S WORK.....	288

SECTION 8

COMPARATIVE LITERATURE STUDIES

Halchuk O.V. TOPOI OF WORLD LITERATURE AS INTERPRETED BY TARAS SHEVCHENKO AS AN ARTIST.....	293
--	-----

**ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СЕМАНТИЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ
ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ COVID-19**

**PROBLEMS OF TRANSLATION OF SEMANTIC NEOLOGISMS
OF THE COVID-19 PANDEMIC**

Бойтор В.Ю.,

orcid.org/0009-0003-1974-2573

*старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Ужгородського національного університету*

Есенова Е.Й.,

orcid.org/0000-0002-3843-3296

*старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Ужгородського національного університету*

Калинич І.Й.,

orcid.org/0000-0002-5019-585X

*старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Ужгородського національного університету*

У даному дослідженні розглянуто вплив актуального соціального контексту, пов'язаного з пандемією Covid-19, на мовну ситуацію – появу в англomовному суспільному дискурсі семантичних неологізмів, що з'явилися в результаті процесів метафоризації та метонімізації, а також проблеми їх перекладу українською мовою.

Пандемія COVID-19 повністю змінила спосіб життя і, відповідно, мислення й спілкування мільйонів людей усього світу. Тема COVID-19 за короткий час стала домінувати в глобальному дискурсі. Вона стала потужним позамовним фактором, що сприяв виникненню безпрецедентної кількості нової лексики, в тому числі шляхом семантичної деривації на основі метафори і метонімії. Процес метафоризації відбувається не лише на мовному, на глибшому когнітивному рівні, що відкриває нові можливості розвитку значень.

Метафори значно розширюють наші концептуальні та комунікативні можливості, даючи можливість черпати знання та мову з багаті сфери-джерела й переносити на цільову сферу, для якої у нас може бракувати словникового запасу та концептуальної структури. Метафора та метонімія використовувалися в процесі просвітницьких кампаній, що проводилися ВООЗ та урядами з метою впливу на суспільну свідомість, щоб спонукати до конструктивних дій задля зменшення захворюваності на COVID-19.

Запропоновано класифікацію метафор, пов'язаних COVID-19, відповідно до сфери-джерела. Дослідження було розширено за рахунок перекладу українською мовою новітніх лексичних одиниць, який було здійснено студентами-міжнародниками, що отримують додаткову спеціальність «перекладач». Було також проведено аналіз способів перекладу метафор та метонімії, а також типових помилок при їх перекладі.

Цей проєкт носив експериментальний характер, оскільки дані лексичні одиниці ще переважно не зафіксовані в українських словниках.

Дане дослідження може бути використано в процесі навчання англійської мови для спеціальних цілей, стилістики англійської мови й теорії та практики перекладу, шляхом введення до навчальних матеріалів актуальних лексичних одиниць.

Ключові слова: пандемія COVID-19, семантичні неологізми, метафора, метонімія, ефект фреймінгу.

This study examines the impact of the current social context related to the COVID-19 pandemic on the language situation, resulting in the emergence of new elements of form, content and functioning in the English-language public discourse, namely, semantic neologisms that appeared as a result of processes of metaphorization and metonymization.

The COVID-19 pandemic has completely changed the way of life and, accordingly, thinking and communication of millions of people around the world. Within a short time, the topic of COVID-19 began to dominate the global discourse. It became a powerful extra-linguistic factor that contributed to the emergence of an unprecedented amount of new vocabulary, including semantic neologisms, such as metaphor and metonymy.

The process of metaphorization occurs not only on a linguistic, but rather on a deeper cognitive level, which opens up new possibilities for the development of meanings. According to the conceptual theory, metaphor is a cognitive process that allows the transfer of a conceptual structure from one domain of experience (source domain) to a target domain, which is usually a more abstract concept, while the source domain is a more specific concept.

Metaphors greatly expand our conceptual and communicative capacities, enabling us to draw on the experience from a rich source domain and transfer it to a target domain for which we may lack the vocabulary and conceptual structure. Metaphor and metonymy have been used in public awareness campaigns by WHO and governments to encourage constructive action against the spread of COVID-19.

A classification of metaphors related to COVID-19 according to the source domain is proposed. The research was further expanded to cover the translation of the new lexical items into Ukrainian, which was carried out by students majoring

in international economic relation who receive an additional qualification of a translator. This project was of an experimental nature, since most of these lexical items have not been recorded in Ukrainian dictionaries. Further, an analysis of the methods of translating metaphors and metonymies, as well as typical errors in their translation, was carried out.

The study can be used in the process of teaching English for specific purposes, English stylistics and theory and practice of translation, by introducing relevant lexical units to the training materials.

Key words: COVID-19 pandemic, semantic neologisms, metaphor, metonymy, framing effect.

Постановка проблеми. Зміни в соціально-економічному та культурному житті викликають необхідність постійного поповнення словникового складу новими словами. Коли ж ці зміни носять швидкий і драматичний характер, а головне, глобальний вплив, вони дають потужний поштовх виникненню нової лексики або нових значень уже існуючих лексичних одиниць, які дуже швидко стають частиною не лише мови, а й колективної свідомості. Тема пандемії COVID-19 за короткий час стала домінувати в глобальному дискурсі. На початку 2020 року з'явилася назва нового вірусу COVID-19/SARS-CoV-2. Появу та розповсюдження цієї аббревіатури, а також інших слів, пов'язаних з новим вірусом, можна відслідкувати за Оксфордським словником англійської мови (OED). Лексикографи Оксфордського словника (OED) та багато інших лінгвістів зробили цінний внесок у розвиток «мови пандемії». За словами редакторів OED, досвід спостереження в реальному часі за експонентним зростанням вживання одного слова є унікальним. Стаття OED описує COVID-19 як «гостре респіраторне захворювання людини, викликане коронавірусом, яке може викликати серйозні симптоми та смерть, особливо у людей похилого віку та інших осіб із супутніми захворюваннями» [10].

Цікавим є порівняння ключових слів, пов'язаних з коронавірусом, із січня по березень, яке наводить OED. До 2020 року *coronavirus* (коронавірус) був відносно рідкісним терміном за межами медичного та наукового дискурсу. У січні слова в основному стосуються назви та опису вірусу: *coronavirus* (коронавірус), *SARS* (ГРВІ), *virus* (вірус), *human-to-human* (від людини до людини), *respiratory* (респіраторний), *flu-like* (грипоподібний), а також *PPE* (ЗІЗ, засоби індивідуального захисту) та *ventilator* (апарат ШВЛ). Аббревіатура «COVID-19» з'явилася лише в лютому 2020 року. Згодом на її основі було утворено велику кількість похідних слів, включно зі скороченими формами *corona* та *Covid*. Також вживаються скорочення *rone* і *rona*, головним чином у соціальних мережах. Аббревіатури нового коронавірусу – *nCoV* і *2019-nCoV*, які використовувалися в лютому, є менш поширеними. Крім назви нового коронавірусу і пов'язаної з ним хвороби, інша тер-

мінологічна, переважно медична, лексика також стала загальноживаною за короткий час: це назви тестів, вакцин, засобів індивідуального захисту тощо. З іншого боку, такі усталені терміни англійської мови як *self-isolation* (самоізоляція), *quarantine* (карантин), *lockdown* (локдаун) та *furlough* (тимчасова відпустка) почали використовуватися дедалі частіше. Так, «quarantine» було визнано словом 2020 року за версією Кембриджського словника [8], а «lockdown» відповідно за версією словника Collins English Dictionary [12].

Починаючи з березня 2020 року ключові слова, що вживаються в контексті COVID-19, відображають соціальний вплив вірусу: *social distancing* (соціальне дистанціювання), *self-isolation* та *self-quarantine* (самоізоляція), *lockdown* (локдаун) тощо. Деякі нетермінологічні одиниці, наприклад, *critical/essential* (важливий, основний), *non-essential* (необов'язковий), наприклад, *non-essential travel* (необов'язкові подорожі), *postpone* (відкласти), *to stock up on / hoard* (накопичувати) чи *selfish* (егоїстичний) зазнали переосмислення через їх використання в контексті пандемії [15].

Нова лексика активно продукувалася в соціальних мережах, наприклад: *anti-vaxxer* (антиваксер; людина, яка виступає проти вакцинації від COVID-19), *covideo parties* (онлайн-вечірки під час пандемії по Zoom або Skype), *covidiot* – телескопізм від слів *covid* та *idiot* (ковідіот; людина, яка ігнорує правила соціальної дистанції) *covidient* – телескопізм від слів *covid* та *obedient* (людина, яка дотримується правил поведінки під час пандемії) тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що словниковий склад серед інших рівнів мовної системи відрізняється найбільшою динамічністю та здатністю пристосовуватися до потреб та умов комунікації. Такі мовознавці як В. Гак, В. Виноградов, Т. Кияк, І. Заботкіна, Ю. Зацний, Г. Козьмик та інші відзначали, що сучасна епоха характеризується бумом неології, а нові слова з'являються в мові з надзвичайною швидкістю під впливом позамовних факторів – розвитку науки й техніки і суспільних зрушень. Поряд з лексичними неологізмами, велика частина цієї нової лексики представлена семантичними неологізмами, що утворилася шля-

хом метафоризації й метонімізації. Семантичну деривацію досліджували такі зарубіжні й вітчизняні науковці як Дж. Лакофф, М. Джонсон, П. Ньюмарк, В. Виноградов, О. Потебня, Л. Булаховський, М. Кочерган, О. Селіванова, Ю. Зацний, В. Карабан, О. Стишов, О. Тараненко, О. Ясинецька та інші.

Лексичні інновації, що виникли на тлі пандемії COVID-19, не могли не привернути увагу дослідників. За останні кілька років з'явилося чимало публікацій, присвячених цій темі у зарубіжних та вітчизняних наукових виданнях, які описують як лексичні, так і семантичні неологізми. [1; 7; 9; 13].

Попри це, тема семантичних неологізмів, а саме метафор і метонімії, що виникли в контексті пандемії COVID-19, потребує подальшого висвітлення. Велика частина даної лексики ще не перекладена українською мовою і не включена до сучасних словників, тому їх переклад, а також аналіз способів перекладу метафор і метонімії, є надзвичайно актуальним.

Постановка завдання. Дане дослідження має на меті фіксацію, класифікацію та аналіз лексичних інновацій, що з'явилися в англійській мові у зв'язку з пандемією COVID-19 в результаті процесів семантичної деривації на основі метафори та метонімії, та їх українських відповідників, з подальшим аналізом способів перекладу. Одним із завдань є також використання цих напрацювань у навчальних курсах «англійська мова для спеціальних цілей» і «теорія та практика перекладу». Об'єктом дослідження стали метафори й метонімії з публікацій у ЗМІ, з сайту ВООЗ, з онлайн-ового словника слів та фраз англійської мови «Urban Dictionary», а також з краудсорсингової платформи #ReframeCovid [16], яка фіксує й пропонує альтернативи метафорам «війни» в контексті пандемії COVID-19. Наш список склав приблизно 150 метафор і метонімії.

Виклад основного матеріалу. Існують два підходи до метафори: лінгвістичний та когнітивний, в рамках якого метафоризація розглядається не як суто мовне явище, а один з основних процесів творення мовної картини світу [5, с. 462]. Так, в теорії Дж. Лакоффа та М. Джонсона, наша звичайна концептуальна система, в межах якої ми мислимо і діємо, є фундаментально метафоричною за своєю природою [14, с. 4]. Тобто, метафора – це перенесення концептуальної структури з однієї сфери досвіду або сфери-джерела (source domain) на цільову сферу (target domain), яка зазвичай є більш абстрактним поняттям, тоді як сфера-джерело є більш конкретним поняттям.

На першому етапі дослідження нами запропоновано класифікацію метафор, які вживаються в контексті COVID-19, відповідно до сфери-джерела. У нашому корпусі метафори походять з таких сфер:

Війна: *invisible enemy* – невидимий ворог; *World War III* – Третя світова війна; *fighting/ combating the coronavirus* – боротьба з коронавірусом;

природні лиха: *a perfect storm* – ідеальний шторм; *the first, second, etc. wave* – перша, друга і т.д. хвиля; *a tsunami of cases* – велика хвиля захворюваності / море випадків;

спорт: *It's a marathon, not a sprint* – Це марафон, а не спринт / це не гонка на швидкість, а біг на витривалість; *win-win scenarios* – безпрограшні сценарії; *COVID-19 vaccine race* – перегони вакцин проти COVID-19;

освіта: *lessons learned from the COVID-19 pandemic* – уроки (засвоєні під час) пандемії COVID-19; *mRNA teaches the body's immune cells to create antibodies* – мРНК «навчає» імунні клітини тіла створювати антитіла; *follow the science* – дотримуватись наукових рекомендацій;

релігія/містика: *a punishment from God* – Божа кара; *dark time* – темні часи; *plague of the 21st century* – чума XXI-го століття;

рекомендації щодо захисту від COVID-19. Остання група була відібрана з сайту ВООЗ [18], оскільки представники ВООЗ активно використовували метафори у просвітницьких та інформаційних цілях – *translating science to communities* («переклад наукових понять простою мовою», тобто поширення наукових знань серед спільноти) у термінології ВООЗ.

Відомо, що метафори мають ефект фреймінгу, тобто вони впливають на наше сприйняття проблем та їх вирішення. Відповідно, метафори можуть сприяти тому, щоб люди сприймали проблему як серйозну і невідкладну, були готові змінити поведінку і дотримуватися рекомендацій щодо охорони здоров'я. Прикладом такого впливу може служити меседж ВООЗ у формі триколону *Test, test, test!* (Тестуйся, тестуйся, тестуйся!). Тестуватися й вакцинуватися закликали з метою *to flatten the curve* («згладити криву», тобто знизити зростання графіку захворюваності на COVID-19), *to raise the line* («підняти межі», тобто підвищити спроможність системи охорони здоров'я) і вироблення *herd immunity* (буквально «стадного», тобто колективного імунітету). Громадськість закликали дотримуватися певних правил, таких як *elbow bump* («торкання ліктями» замість рукоштовання) та *Wuhan shake* («Уханьське рукоштовання», тобто торкання устілками ніг), що набуло метафорич-

ного значення «вітання». У соціальній рекламі ідіому *roll up your sleeves* (засукати рукави), що мала традиційне значення «взятися до роботи», було використано у значенні «вакцинуватися».

Метонімія, яка розглядається в межах концептуальної теорії як засіб заміни одного об'єкта іншим або його частиною, є не просто поетичним чи риторичним засобом, а натомість активно функціонує у культурній свідомості мовця та дозволяє виділити певні аспекти й характеристики проблеми. [14, с. 36]. Наші приклади метонімії включають такі як *cover coughs and sneezes* (прикривати рота під час чхання та кашлю), *essential workers* (працівники, які виконують критично важливі функції), *red, yellow and green countries* (крани «червоної», «жовтої» та «зеленої» зони) тощо.

Метонімія також може використовуватись як засіб фреймінгу з метою впливу на суспільну свідомість. Авторка онлайн-курсу «Мова і дипломатія» Біліяна Скотт наводить приклад чи не найвідомішого британського гасла періоду пандемії: *Stay at home. Protect the NHS. Save lives.* (Залишайся вдома. Захисти Національну службу охорони здоров'я. Врятуй життя). «*Stay at home*» та «*Save lives*» подібні, оскільки ізоляція допомагає запобігти поширенню вірусу. «*Protect the NHS*» насправді також метонімічно передає той самий меседж. У цьому випадку фреймінг як засіб переконання побудований на зверненні до позитивного: співчуття медикам, гордості за Національну службу охорони здоров'я Великої Британії (NHS), яка є невід'ємною частиною національної ідентичності. На думку Біліяни Скотт, певна доля маніпуляції суспільною свідомістю не є однозначно поганою, допоки вона впливає, але при цьому не перешкоджає критичному мисленню. Адже «заряджання» на конструктивну поведінку діє краще, ніж покарання або залякування [17].

Наступний етап дослідження включав переклад метафор і метонімії українською мовою та аналіз способів перекладу актуальних семантичних інновацій.

Оскільки найважливіша функція метафори – вплив на свідомість людини і ширше – на суспільну свідомість, переклад метафор є особливо складним завданням. Необхідно передати образ та ідею, не втративши експресивності та важливої фонові інформації. Втрата образності й сенсу може призвести до спотворення, а відтак неправильного сприйняття інформації та небажаного впливу на цільову аудиторію.

Складність перекладу полягає ще й у тому, що у науково-технічних чи науково-популяр-

них текстах вживаються як мовні («стерті»), так і мовленнєві (індивідуально-авторські) метафори [3, с. 462–464]. Перекладні відповідники перших, як правило, зафіксовані у перекладних словниках, і мовні метафори перекладаються, як і інші слова, шляхом вибору словникового відповідника. При цьому такі метафори зовсім не обов'язково перекладаються метафоричним словом, якщо внаслідок перекладу певним чином порушуються стилістичні та жанрові норми мови перекладу та мовлення. Вибір метафоричного чи неметафоричного варіанту перекладу визначається перекладачем на підставі загального стилістичного аналізу тексту. У тих випадках, коли мовна метафора перекладається метафорою, остання не обов'язково містить той самий образ, що й відповідна метафора у тексті оригіналу.

З іншого боку, мовленнєва метафора становить для перекладача більшу складність, оскільки у мові перекладу вона не має усталених перекладних відповідників, виступаючи фактично семантичним новоутворенням. Частина семантичних неологізмів з нашого корпусу переважно ще не зафіксовані в українських словниках, окрім словників неологізмів [4, с. 196–205]. Існують три основні способи передачі таких метафоричних слів: 1) метафоричним словом, що має такий самий або подібний характер образності, 2) метафоричним словом, що має інший характер образності, 3) неметафоричним словом, що передає тільки денотативний зміст англійського метафоричного слова, а не образність. Слід зауважити, що у перекладах зараз спостерігається тенденція до збереження метафоричної образності у перекладі, що певним чином пов'язано з послабленням жанрово-стилістичних норм в українській мові щодо вживання жаргонізмів та професіоналізмів, адже в англійських науково-технічних текстах вони вживаються ширше.

Перекласти відібрані лексичні одиниці українською мовою було запропоновано студентам-міжнародникам, які вивчають теорію та практику перекладу і пройшли тему «Стилістичні проблеми перекладу». Студенти повинні були також визначити, яким способом перекладена метафора (за В.І. Карабан, Дж. Мейс) [2, с. 312–313], а саме:

1) словниковим відповідником з тим же образом, наприклад:

alien invader – чужоземний загарбник;

healthcare workers at the frontline – медичні працівники на передовій;

a flare-up in Covid-19 cases – спалах захворюваності на COVID-19;

to hunker down at home – відсидітися вдома;

reduce *the viral load* – знизити / зменшити вірусне навантаження;

2) метафоричним словом з іншим образом, наприклад:

the *eruption* of coronavirus – спалах коронавірусу;
fragile economic recovery – хитке економічне відновлення;

create *'firewalls'* against the virus – побудувати бар'єр проти вірусу;

reaching *herd immunity* – досягнення колективного імунітету;

3) неметафоричним словом із втратою образності, наприклад:

put a *protective ring* around care homes – створити безпечне середовище навколо будинків для людей похилого віку;

'spillover' – перенесення вірусу з тварин на людей;

to *seal the borders* – закрити кордони;

the shielded – захищені;

Get your *jab* – отримай дозу вакцини/зроби щеплення.

Метонімічні слова перекладаються переважно такими способами [2, с. 319]:

1. відповідним метонімічним словом з тим же образом, наприклад:

essential/non-essential workers – основні/неосновні працівники;

uninfected countries – неінфіковані країни;

2. метонімічним словом з іншим образом, наприклад:

Blursday – день бабака;

3. заміною метонімічного слова на неметонімічне, наприклад:

cover coughs and sneezes – під час кашлю та чхання затуляти/закривати рот і ніс/ кашляти і чхати в лікоть;

red, yellow, green countries – країни «червоної», «жовтої», «зеленої» зони / країни з високим, середнім, низьким рівнем захворюваності;

roll up your sleeve – засучи рукав = вакцинуйся.

На наступному етапі було визначено спосіб перекладу метафор і метонімій за структурно-семантичними способами їх утворення згідно типології, запропонованої у дисертаційному дослідженні О. Ясинецької [6]. У нашому корпусі виділяються такі способи:

калькування (найоптимальніше передає смисл метафорики оригіналу і є можливим, якщо компоненти метафоричного неологізму мають питоми чи раніше запозичені відповідники у мові перекладу):

to *practice respiratory etiquette* – дотримуватися респіраторного етикету «дотримуватися дихальної гігієни й етикету кашлю»;

the plague of the 21st century – чума XXI століття;

social distancing – соціальна дистанція;

covidiot (covid + idiot) – *ковідіот* «особа, яка не дотримується заходів безпеки щодо COVID-19»;

транскодування (відповідає матеріальному відтворенню й, відповідно, запозиченню зазвичай універсальної неометафорики-термінології):

booster shot – *бустерна доза*;

lockdown – *локдаун*;

напівкалькування з транскодуванням (стосується транскодування нового компонента та калькування іншого елемента новоутворення):

coronacrisis – *коронакриза*;

описовий переклад (застосовується, якщо потрібно пояснити образну асоціацію, дотриматися описового перекладу за аналогією чи уникнути невлучного і незрозумілого для реципієнта перекладу буквализму):

plan for hibernation – політика британських компаній, згідно якої працівники залишаються вдома і отримують до 80% зарплатні;

Blitz spirit – колективна рішучість та мобілізація важливих зусиль в непередбачуваних ситуаціях / дух єдності британців під час Другої світової війни;

furlough – тимчасова відпустка зі збереженням місця роботи на період пандемії;

напівкалькування з лексико-семантичною трансформацією: а) конкретизацією (вживається, коли смислотворчий компонент неологізму калькується уточнююче):

covideo parties – *відео-вечірки / онлайн-вечірки*, «вечірки по відеозв'язку під час коронавірусу»;

to *flatten the curve* – *згладити криву (захворюваності)*, «знизити пік захворюваності»;

б) генералізацією (застосовується, якщо передача нетрадиційного (для сприймача перекладу) метафоричного позначення не є принципово необхідною):

"no crystal ball" to know if things will get better – ми не можемо *заглянути у майбутнє* і дізнатися, чи повернеться ситуація на краще;

create *'firewalls'* against the virus – побудувати бар'єр проти вірусу;

в) семантичною модуляцією (виявляє аналогію, суміжність, а також причинно-наслідкові, ознакові чи функціональні відношення):

elbow bump – вітання ліктем;

Get your *jab* – вакцинуйся;

immune passport – паспорт вакцинації;

додавання-конкретизація з калькуванням метафори (пояснює тематично-референтне відношення метафори):

brain fog – постковідний синдром (мозкового туману);

to go online – перейти в онлайн-режим;

надання наближеного еквівалента (передає зміст метафоричного неологізму, але «одомашнено», ототожнюючи новоутворення з наявним смисловим відповідником у мові перекладу):

at the height of the COVID-19 pandemic – на піку пандемії COVID-19 / у розпал пандемії COVID-19;

the eruption of coronavirus – спалах коронавірусу;

надання фразеологічного аналога (забезпечує смислову еквівалентність, за якої образ стійкого словосполучення мови перекладу відрізняється від вжитого у неологізмі мови оригіналу):

the match is deadlocked – справа зайшла у глухий кут;

Blursday – день бабака, «день, схожий на попередній»;

експлікація (від)дієслівної форми з калькуванням метафори:

hibernating – перебування вірусу в «сплячому» (латентному) стані;

калькування розгорнутої форми (розкриває зміст телескопізма чи акроніма):

quaranteams (*quarantine + teams*) – карантинні команди, «віртуальні/дистанційні команди»;

countering infodemic (*information + pandemic*) and *stigmatization* – протидія інфодемії та стигматизації, «протидія дезінформації та упередженому ставленню»;

WFH (*work from home*) – робота з дому, «дистанційна робота».

Слід зазначити, що можливою є комбінація різних способів перекладу. Це залежить, поміж іншого, від цільової аудиторії, наприклад: *cluster of cases* в одних випадках доцільно перекладати термінологічною калькою «кластер захворюваності», яка добре відома медикам, а для широкого загалу можливий переклад «група/низка випадків»; *to practice respiratory etiquette* – «практикувати респіраторний етикет» або «дотримуватись правил дихальної гігієни»; *hibernation* – «перебування вірусу в латентному стані в організмі/в «сплячому» стані». Деякі вирази, які активно вживаються у медіа, мають по кілька відповідників і тому можуть замінювати одні одних у контексті: [COVID-19] *xenophobic repercussions* – «ксенофобські наслідки», «ксенофобія до азіатів», «пандемійний расизм».

Певні труднощі становить переклад сленгових неологізмів, що утворені шляхом телескопії, наприклад: *covidiot* – *ковідіот* «особа, яка не дотримується заходів безпеки щодо COVID-19»

(*ковідіот/ковігіст/ковід-дисидент* [13, с. 47]). Варіант з калькуванням «ковідіот» є поширеним і звучить досить природньо, оскільки обидва елементи – «ковід» та «ідіот» використовуються в українській мові. Інші ж численні телескопізми, що мають першим елементом «*covid*», перекладаються переважно описово, наприклад: *covidient* – *ковідіент* [10, с. 48], «особа, яка чітко дотримується заходів безпеки щодо COVID-19», *covidian* [11] – «особа, що дотримується заходів безпеки щодо COVID-19 на рівні релігійних переконань, фанатично», *Covexit* (*Covid + exit*) – «поступове зняття обмежень, пов'язаних з пандемією Covid-19» [4, с. 197]. З-поміж телескопізмів, що активно утворюються зі словом «*exit*», до української мови наразі впевнено увійшло лише слово *Brexit* – «Брекзит».

При виконанні завдання перекладу нових мовленнєвих метафор і метонімії студентами було допущено ряд помилок. Найбільш характерною проблемою було неврахування контексту. Хоча студенти знали, що англійські метафори вживаються в контексті пандемії COVID-19, бажання перекласти метафору саме метафоричним словом підказувало образні, але недоречні варіанти, наприклад:

brain fog – туман/вітер в голові (натомість, мова йде про затуманення свідомості як прояв постковідного синдрому); *to accelerate diagnostics* – надати крила діагностиці (нема потреби у надмірній образності, натомість, слід перекласти «пришвидшити»); *hibernate* – впасти в сплячку (мова натомість іде про «сплячу» фазу вірусу); *immune system may learn from similar viruses* – імунна система як студент: вивчення на прикладах схожих вірусів / імунна система як бібліотекар: зберігання знань про схожі віруси та використання їх у майбутньому (використання метафоричного дієслова «навчається» було б достатнім у цьому випадку).

Ще однією характерною помилкою стало калькування у випадках, які вимагали використання виразу, що вживається у мові перекладу, наприклад:

to lift lockdown – «зняти» локдаун (слово «зняти» можна використовувати у виразі «зняти карантинні обмеження», але «скасувати» локдаун); *a forest fire that may not slow down* – лісова пожежа, яка може «не сповільнитися» (краще перекласти «не вщухнути» або навіть використати антонімічний переклад «лісова пожежа, яка швидко поширюється»).

Попри помилки, студенти успішно впоралися з важливим завданням перекладу лексичних

інновацій, і цей досвід можна використовувати на заняттях з теорії та практики перекладу.

Висновки. Отже, пандемія COVID-19 повністю змінила спосіб життя і, відповідно, мислення й спілкування мільйонів людей усього світу. Вона стала потужним позамовним фактором, що сприяв виникненню безпрецедентної кількості нової лексики, в тому числі шляхом семантичної деривації на основі метафори і метонімії. Процес метафоризації відбувається не лише на мовному, на глибшому когнітивному рівні, що відкриває нові можливості розвитку значень.

Метафори значно розширюють наші концептуальні та комунікативні можливості, дозволяючи черпати досвід та мову з багатой сфери-джерела й переносити на цільову сферу, для якої у нас може бракувати словникового запасу та концептуальної структури. Метафора та метонімія активно використовувалися в процесі просвітницьких кампаній, що проводилися ВООЗ та урядами з метою впливу на суспільну свідомість, щоб спонукати до конструктив-

них дій задля зменшення захворюваності на COVID-19.

Запропоновано класифікацію метафор, пов'язаних COVID-19, відповідно до сфери-джерела. Дослідження було розширено за рахунок перекладу українською мовою новітніх лексичних одиниць, який було здійснено студентами-міжнародниками, що отримують додаткову спеціальність «перекладач». Цей проект носив експериментальний характер, оскільки дані лексичні одиниці ще переважно не зафіксовані в українських словниках. Було також визначено спосіб перекладу метафор та метонімії у загальному аспекті [2; 3] та за структурно-семантичними способами їх утворення згідно типології, запропонованої О. Ясинецькою [6].

Дане дослідження може бути використано в процесі навчання англійської мови для спеціальних цілей, стилістики англійської мови й теорії та практики перекладу завдяки використанню у навчальних матеріалах актуальних лексичних одиниць, а також для укладання галузевих словників та словників неологізмів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Весна Т.В., Телецька Т.В. Лексичні інновації періоду коронавірусної пандемії. *Записки з романо-германської філології*. 2020. Випуск 1 (44). С. 82–89. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).210998](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).210998)
2. Карабан В.І., Дж. Мейс. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : Нова книга, 2003. 608 с.
3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
4. Крамар Н. Словник англомовних неологізмів XXI століття. Київ, 2022. 240 с.
5. Слободян М.В. Метафоризація як когнітивний процес. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2011. Випуск XXIV. Ч. 1. С. 460–467. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71451/57-Slobodian.pdf?sequence=1>
6. Ясинецька О. А. Переклад нових англомовних публіцистичних метафор українською мовою: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2009. 16 с.
7. Asif M, Zhiyong D, Iram A, Nisar M. Linguistic analysis of neologism related to coronavirus (COVID-19). *Social Sciences & Humanities Open*. 2021. 4(1). DOI: 10.1016/j.ssaho.2021.100201
8. Cambridge Dictionary's Word of the Year 2020. 2020, November 24. A blog from Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionaryblog.cambridge.org/2020/11/24/cambridge-dictionary-s-word-of-the-year-2020/>
9. Colak F.U. COVID-19 as a Metaphor: Understanding COVID-19 Through Social Media Users. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*. 2022 Mar 31 : 1–9. DOI: 10.1017/dmp.2022.83
10. Corpus analysis of the language of Covid-19. Oxford English Dictionary. 2020, April 15. URL: <https://public.oed.com/blog/corpus-analysis-of-the-language-of-covid-19/>
11. Covidian. In Urban Dictionary. © ottawa0214A. July 17, 2020. URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Covidian>
12. Flood, A. Lockdown named word of the year by Collins Dictionary. *The Guardian*. 2020, November 10. URL: <https://www.theguardian.com/books/2020/nov/10/lockdown-named-word-of-the-year-by-collins-dictionary>
13. Goltsova, M.G., Chybis, L.V. Coronavirus Neologisms in the English and Ukrainian Languages. *International Journal of Philology*. «Міжнародний філологічний часопис». 2021. Vol. 12. № 1. С. 45–48.
14. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors we live by*. London : The university of Chicago press. 2003. URL: <https://www.textosenlinea.com.ar/libros/Lakoff%20y%20Johnson%20-%20Metaphors%20We%20Live%20By%20-%201980.pdf>
15. Lawson, R. Coronavirus has led to an explosion of new words and phrases – and that helps us cope. *The Conversation*. 2020, April 28. URL: <https://theconversation.com/coronavirus-has-led-to-an-explosion-of-new-words-and-phrases-and-that-helps-us-cope-136909>

16. #ReframeCovid: a collection of alternatives to the WAR metaphor during the coronavirus crisis. Google spreadsheet. URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/139iY5kn1tCuHOQ2Y1q2LjVQrs27jFoBLGJHAEJagtDA/edit#gid=496446171>

17. Scott, B. Language in the time of the coronavirus crisis – UK case study. *Diplo*. 2020, April 2. URL: <https://www.diplomacy.edu/blog/language-time-coronavirus-crisis-uk-case-study/>

18. World Health Organization. Health topics. Coronavirus disease (COVID-19). URL: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1